

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAZDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁSŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :	Zodpovedný redaktor :	Redakcia a vydavateľstvo :
Na celý rok --- 4 koruny — hal.	Dr. ALEXANDER ERNSZT,	Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szán .
Na pol roka --- 2 " — "	páp. komorník.	sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
Na štvrt roka --- 1 " 20 "	Majiteľ' a vydavateľ' :	ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
<i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i>	JAN MOLNÁR.	nonpareill riadku 30 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Velké úspechy kresťanskej ľudovej strany.

Zákonnú predlohu o sriadení platov a právnych pomerov učiteľstva škôl obecných a náboženských po dlhom pojednávaní prijal konečne snem krajinský tak vo všeobecnosti, ako v podrobnosti dňa 25. apríla. Túto predlohu zná naše obcenstvo. Na čase držíme ale udat' aj tú mienku, akú má kresťanské obcenstvo veľkého Nemecka o našom zákone školskom. Taktiež za potrebné držíme z tejto príležitosti v krátkosti označiť účinkovanie kresťanskej strany ľudovej, aké ona neunavene vyvíjvala pri pojednávaníach tejto, pre kresťanské obcenstvo celého Uhorska veľmi významnej záležitosti. Z tohoto presvedčíme sa práve o najnovších a veľkých úspechoch kresťanskej strany ľudovej na sneme.

Mienka cudzozemska o našej školskej predlohe.

«Kölnische Volkszeitung» hlavné noviny najväčšej politickej stránky katolíckej v Nemecku, známej pod menom «Centrum», písaly o našej školskej predlohe nasledovne: «Gróf Albert Apponyi, minister výučby, položil na stôl uhorského parlamentu školskú predlohu, ktorá zvlášte z ohľadu otázky národnosti zaslúži, aby sme sa my Nemci bližšie s ňou zaoberali. Apponyiho zákon zabezpečuje jestvovanie takých škôl, v ktorých vyučuje sa v reči nemaďarskej. Či si tomuto podobného dnes predstaviť môžeme v Prusku? Či sa dá čo len myslieť u nás taký minister výučby, ktorý by v našom parlamente opovážil sa s tým návrhom predstúpiť, aby v našich školách vyučovalo sa aj v reči poľskej?

Takeho ministra by u nás zaiste hneď ukameovali, bo naša verejná mienka natoľko nasia knutá je prepychom, že všetko za dovolené drží, čo sa jej páči. Lenže s takouto prepiatosťou neprídeme ďaleko. Dľa svedoctva dejepisu bolo už viacej národov na svete, čo si priam tak mnoho zakladaly a priam tak vysoko myslely o sebe, konečne sa ale ukrutne zklamaly. Ako patrioti a ponevác si prajeme, aby náš ľud nemecký zachránený bol od takého nešťastia, jednostajne napomíname ku *spravodlivosti* oproti našim spoluobčanom cudzieho jazyka, vláda ale a nacionálne stránky väčšiny neslyšia nás. Jestli ľud nemecký nenastúpi cestu spravodlivosti, ľahko sa vyplnia na ňom slová Písma: «Akou mierou meráte, takou bude merané aj vám». Aby sa toto nestalo, mali by sme sa už raz zrieknuť našich nezdamných plánov, nemali by sme s násilím poľskú reč z ľudových škôl vyhadzovať a materinský jazyk Poliakov utláčať. Učme sa od grófa Apponyiho a vtedy prestane u nás celá poľská otázka školská.

Školská predloha uhorská nariaďuje ďalej, že školy, ktoré neprijímajú štátny učebný poriadok (s maďarskou rečou ako učebným predmetom) nedostanú štátnu podporu. Aj to je sloboda, ktorá je neslýchaná v Prusku. Jedná sa tu o privátne a cirkevné školy, medzi ktorými mnohé nepotrebujú podpory. Nemusia sa tieto žiadneho násilia obávať, keď nenasledujú nariadenie štátu, len podpory nedostanú. K tomuto je treba porovnať naše pomery v Prusku. Nemáš tam poľskej školy, poľský jazyk netrpí sa ako predmet učebný, ba zakázané sú aj privátne školy poľské, ktoré žiadnej podpory nežia-

dajú od štátu. Takýmto spôsobom je Prusko ohľadom jeho pokračovania proti rečovým menšinám tá najzaostalejšia krajina na svete».

Kresťanské cudzozemsko pochvalne sa vyslovuje o našom školskom zákone, proti ktorému tak tuho brojili vonku a na sneme naši národnári. Aj toto označuje jejich politiku.

Pri pojednávaniach školskej predlohy vynikala vysoko nad ostatné stránky politické kresťanská strana ľudová a tu v prvom rade vyslancovia *Ján Molnár* a *Ján Csernoch*. Dokázala tu poznové táto politická strana, že pri každej príležitosti neohrozene zastáva práva katolíckej cirkve a že v spojení s týmto, neustále bojuje za spravodlivé požiadavky kresťanského ľudu bez rozdielu národnosti. O tomto presvedčí nás účinkovanie kresťanskej ľudovej strany už vo

Výborových zasadnutiach.

So školskými záležitosťami zaoberajúci údovia kresťanskej strany ľudovej už vo výborových zasadnutiach snemovne stáli ako neodolateľne pevný tábor, ktorý žiadneho práva ukrátenie netrpel a svojou silou založil pevninu katolíckej výchovy a vyučovania mládeže v duchu kresťanskom. *Ján Molnár* a *Ján Csernoch* už vo výborových zasadnutiach previedli, že učebný poriadok a školské knihy potvrdovať majú aj cirkevné vrchnosti.

Už vo výborovom zasadnutí previedla kresťanská ľudová strana, že za poskytnutú škole istú hmotnú podporu, *neslobodno cirkvi odobrať právo, ktoré má na vymenovanie učiteľa.*

Ján Molnár veľké právo obránil, keď pri 22. odseku previedol, že učiteľom náboženskej školy, v tom páde, keď v tejže obci postavia aj štátnu školu, doplnenie platu odopreť možno len z veľmi vážnych príčin. Kroz toto zabezpečené je ďalšie jestvovanie a účinkovanie náboženskej školy i v tom páde, keby v tejže obci aj štátna škola založená bola. Nad slnko jasnejšie označuje každému nepredpojatému človekovi kresťanskú ľudovú stranu účinkovanie jej

Na sneme.

V prvom rade treba poznamenať, že pojednávania školskej predlohy nadovšetko to dokázaly, ak veľmi potrebná je v parlamentárnom živote sriadená a osvedčená strana kresťanská. Vzdor

tomu, že školská predloha, ktorá sa teraz stala zákonom, pochádzala z rúk ministra, dľa rodu, výchovy a chovania sa ako veriaci katolík známeho, v záujme náboženskej školy a katolíckeho učiteľstva jednotlivé odseky značne musely byť zmenené. I keby nebolo na sneme kresťanskej ľudovej strany, nech si v radoch druhých politických stránok sedí bárs koľko duchovných a verných katolíkov medzi svetskými, tie nariadenia a zásady neboly by sa touto predlohou uplatnily, ktorými náboženské školy ešte lepšie spevnia sa teraz hmotne a s dvojnásobnou silou pokračovať budú na duševnom povznesení kresťanského ľudu. Toto mali pred očima vyslancovia kresťanskej ľudovej strany: *Ján Csernoch*, *Ján Molnár*, *Štefan Tálos*, *Béla Rakovszky*, *Julius Jánoki-Madocsányi*, *Franc Buzáth*, keď pri jednotlivých odsekoch za práva cirkve, ľudu a zvlášte katolíckeho učiteľstva pozdvihli svoje hlasy a kroz to dosiahli pre všeobecnosť a kresťanskú ľudovú stranu

Nových a veľkých úspechov.

Nové a veľké úspechy, akých si vydobila kresťanská strana ľudová pri pojednávani školskej predlohy, dajú sa v krátkosti označiť nasledovne: nábožensko-mravná výchova mládeže je zabezpečená; náboženský smer školskej knihy nemôže byť príčinou, aby potvrdená nebola; auktorita biskupského sboru je ochránená; spravodlivejšie ustálenie náhrady veku učiteľov; uplatnenie cirkevného nariadenia pri školských knihách a tlačninách; poskytnutie minimálnej podpory štátnej v školách účinkujúcim mníškam a školským bratom.

Tieto úspechy dosiahla kresťanská ľudová strana pri pojednávani školskej predlohy. Nech toto preukáže druhá politická strana! Bodaj by toto nahliadol ľud kresťanský a podporoval tú stranu, ktorá tak neohrozene zastáva jeho záujmy, aby ešte lepšie spevnela na sneme. Čím pevnejšia je kresťanská ľudová strana na sneme, tým viacej môže účinkovať a pracovať ku blahu kresťanského ľudu a tým istejšie bude aj jej úplné víťazstvo. Preto nech každý pravoverný kresťan stane sa prívržencom tejto strany.

**Zadovažujte predplatiteľov pre
«Kresťan-a»!**

Odpoveď.

V 15. čísle «Ludových Novín» uverejnený je jeden dopis z Prievidze, — ktorý síce Prievidzu nikdy nevidel, — v ktorom ale reč je o pezinskej voľbe a ktorý volákysi figliar dost ľahko vo Vrbovci tak sklopal, ako čo by ho bol dakto z nás niže podpísaných napísal. Toto verejné cigáňstvo a túto potupu nenecháme bez slova a tomu nestatočnému národniarovi, ktorý to hrubé cigáňstvo vymyslel a do sveta pustil, odpovedáme nasledovne:

Je pravda, že my boli sme s našim pánom ablegátom Kolomanom Brestyenzským v pezinskom okrese kortešovať za tú našu kresťanskú ľudovú stranu a s radosťou sme zkusili, že sa tam tí ľudia prebúdzajú a opúšťajú stranu Hodžovu. Veď sám ich bývalý ablegát p. Jehlička ich napomenul, aby sa odvrátili od národnostnej strany, ktorá škodí jak cirkvi katolíckej, tak aj Slovákom. S radosťou sme zkusili, že mnohí voličia pezinského okresu z presvedčenia tvrdia, že len kresťanská ľudová strana zodpovie záujmom katolíkov a len ona obráni cirkev našu oproti nápadom nepriateľským, Z našich ľudákov v pezinskom okrese nikto sa neobáva o tú našu slovenčinu, lebo videli tí bratia naši, že my tiež sme Slováci, hoc stranu našu vyhlásili za takú, ako čo by ona neprajnou bola ľudu slovenskému. Hrdinské držanie sa bratov našich o tom nás presvedčilo, že ak Ivánkov mandát zničia, tak okres pezinský si my istotne podmaníme. Potom už budú môcť vypisovať «Ludové Noviny» ešte hrubšie cigáňstva o prievidzských kortešoch, ako včul písal.

Na vedomie dávame «Ludovým Novinám», že ľuhaly, keď meno naše zneužily, *lebo otázny dopis z nás ani jeden nepísal, ba nedovoli to ani naša statočnosť, aby sme potyk mali s takými novinami, ktoré nezvykly pravdu písať*, hoc ich vydáva Fero Skyčák s amputovaným rozumom. Aj to nenie pravda, že sme pochodili celý okres, lebo my len v piatich obciach sme boli, kde sme zkusili, že *národnári nie tak za tú našu slovenčinu boli oduševnení, lez za dobré víno*. Nech povie Ivánka koľko sa ho minulo. Cigáňstvo je, že orešanskí, štefanovskí a pudmerickí voličia len preto hlasovali na Dömötöra, lebo mysleli, že ich páni duchovní tiež sú za tú luteránsko-

socialdemokratickú stranu. No, tú urážku nezaslúžili tí páni farári, ani tí statoční voličia. Oni všetci vedia, kto sú národnári a preto bočia od nich. To si teda Alexandrovič, či už ako volajú toho panáka, ktorý sa tiež zhaňal po pezinskom okrese, tiež zle vymyslel. Aj to je cigáňstvo, že by sme my Prievidzania na mýlnych cestách boli. My sme od prvku na kresťanskej ľudovej strane a ju k vôli žiadnemu národniarovi nikdy neopustíme, čo by o nás ešte väčšie ľuhaniny písal, akých sa včul dopustil. Do včulku nenie u nás takého biedneho človečika, ktorý by sa pripojil ku Skyčákovmu a ku Hodžovmu táboru. V článku, na ktorý odpovedáme, pravda je len to, že v okrese našom spí národniarstvo. Veru spí, lebo nikto si ho nežiada. Načo pobúriť pokoj okresu? Načo búriť ľud pokojnej mysle a čistého kresťanského presvedčenia? Načo kliešniť cestu socialdemokracii? My sme tu všetci dobrí katolíci, žijeme ako verní bratia v pokoji a o našu materčinu sa nebojíme, tú nám nikto neberie. Tešíme sa, že v okrese našom «Ludové Noviny» a ich manžela «Slov. Týždenník» len z chýru poznajú. Aj napomínáme všetkých dobrých katolíkov, aby pokoj mali s národnármi a aby nečítali jejich noviny, ktoré tak veľmi nenávidia pravdu a kresťanstvo. Nás len to bolí, že tí voličia v tom pezinskom okrese, ktorí na Ivánku hlasovali, ozaj sú na mýlnej ceste, lebo podporujú stranu, ktorá postavila sa oproti našej vlasti, oproti kresťanstvu a ktorá spojila sa so socialdemokratmi. Strana táto nič dobrého nevykonala pre Slovákov a ani nikdy nevykoná. Kde sa len votrela, všade šíri nespokojnosť, nepriateľstvo a roztržitosť. Noviny jej preto, ktoré bez prestania ubližujú statočným ľuďom, či sú oni duchovní alebo svetskí a ktoré ustavične bezočive lžú, ta treba hodiť, kde patria. Fero Skyčák tiež by o mnoho múdrejšie urobil, keby svoje peniaze na lepší cieľ obrátil a nie na hlúpe vymysleniny, aké sú aj všetky tie dopisy, ktoré poslal o Prievidzi v «Ludových Novinách» vyšly a ktoré Prievidzu nikdy nevidely, lež sa možno uliahly v redakcii «Ludových Novín» alebo v hlave takého driečného panáka, ktorý nás a naše pomery nezná, ale len voslep do sveta vytrubuje.

Myslíme, dobre sme odpovedali tomu bezmennému rytierovi, ktorý opovážil sa o nás

také sprosté luhaniny písať. Nuž ale aké prasa, taký kvik.

V Prievidzi, dňa 28. apríla 1907.

Jozef Ulrich, Peter Sztehlínszky, Ján Zimányi, Julius Sztancsek, Georg Soska, Ján Mecsár mladší, Franc Melisko, Karol Ulrich, Ján Nedelák, Michal Mecsár mladší.

Čo je socialdemokracia?

(Pokračovanie.)

Socialdemokracia a revolúcia.

O revolúcii zmýšľajú socialdemokrati nasledovne:

«My pod revolúciou nerozumieme povstanie oproti panujúcej vláde, lež vyvrátenie včulajšieho poriadku a terajšej spoločnosti. Cieľom tejto revolúcie bude zhabať osobný majetok a ho zoštátniť, zničiť moc panovníkov a cirkve, s čím pomínú sa zastupitelia každej vlády a akéhokolvek panovania, menovite: králi, cisári, ministri, ablegáti, sudcovia, pravotári, dozorcovia žalárov, vojsko, policajti, žandári a všetci úradníci. Aby sa revolúcia previesť mohla, v prvom rade musí socialdemokracia do ruky dostať politickú vládu skrze voľby. Toto je naša najpevnejšia zbroj, k jej zaopatreniu musíme spojiť sily naše. Jak táto moc dostatočná bude k utvoreniu socialistického štátu, tak prevedieme to pokojnou cestou, jak ale nie, nebudeme preberať v nástrojoch, ktoré k tomu vedú, ako: meče, flinty, kanóny, bomby, dynamit. Zmárnime všetkých protivníkov našich bez rozdielu a hoc akou cestou, a privlastníme si jejich majetky». — (Nuž ale či podrobí sa obecenstvo tejto zmene? Či tí, ktorí nadržia so socialdemokratmi najú sa rúbať a strieľať? Istotne nie. Ale ani panovníci nezrieknu sa svojej vlády. Čo bude potom? Čo bude s robotníkmi, keď prehrajú vojnu? Či pomínú pomsty? Hnúza na to pomysleť!)

«Vodcovia socialdemokratov popredku vedia, že cieľ svoj nedosiahnu pokojnou cestou, preto opakujú sto a sto razy, že budú musieť násilnosť upotrebiť, a tak žiadne napomínanie ku kresťanskej poslušnosti — na ktorú socialdemokrati i tak nič nedajú — neprekazí v tom robotníkov, aby pohádzali z trónov utlačiteľov a aby striasli zo seba okovy poddanstva. Prv neslobodno osloviť ľud k revolúcii, až kým vec úplne nedozre. Dnes sme ešte v menšine. Kto však myslí, že štát socialistický bez revolúcie budeme môcť utvoriť, ten lebo nezná socialdemokraciu, alebo je lhárom». — (Teda nepôjde to bez vraždenia nevinných a bez krvavých po-

tokov. No, takto ešte nikto nezakladal štát. Nikto nebol takým nepriateľom ľudstva a slobody, ako sú socialdemokrati, preto by treba bolo všetkých jejich vodcov zákonnou cestou nemožnými učiniť, nech by bol pokoj na svete.)

Socialdemokracia a robotníci.

Prvá otázka je, či sa socialdemokracia považovať môže ako strana robotníkov? Nie, hoc sa ona rada ako taká predstavuje svetu. Dokázalo sa to v Nemecku, kde je asi polôsma miliona priemyselných a polšiesta miliona hospodárskych robotníkov, a predsa pri posledných krajinských voľbách socialdemokrati dostali len 3 milióny hlasov, kdežto v Nemecku na základe všeobecného práva volebného každý robotník má hlas. V druhých krajinách to ešte horšie vyzera. V Uhorsku nenie ich všetkých 80 tisíc, hoc vodcovia socialdemokratickí robia na robotníkov ten najväčší nátlak. Prečo je to, že len jedna čiastka robotníkov pripojila sa k socialdemokracii? Lebo má rozum. Lebo sa nedá za nosom vodiť skrze hlúpych židov. Lebo nemá dôveru k nim. Lebo neschvaluje program socialdemokracie. Lebo nechce mozoliť na všeliakých postavačov. Lebo nechce vieru svojn zanechať k vôli neznabohom. Lebo bojí sa toho socialistického štátu, ktorý i tak nikdy sa nenarodí a keby sa aj, neudrží sa ani za mesiac. Teda tá vážnejšia polovica robotníkov nedá sa omámiť, preto nenie socialdemokracia stranou robotníkov. Sluby vodcov, ináč bruchopasníkov, nič nestoja. Nech ukážu, čo dobrého vykonali pre robotníkov. V Nemecku socialdemokrati (ablegáti) hlasovali na sneme proti všetkým zákonom, ktoré zlepšiť mali postavenie robotníkov. Aj u nás tiež broja oproti takýmto zákonom, lebo sa boja o chlebič. Nech by robotníci dostali poľahčenie v jejich fažkom stave, zaraz by sa odvrátili všetci od socialdemokracie. Toho sa boja vodcovia socialdemokratickí. Bebel, jeden z hlavných vodcov socialdemokratických, hovorí: «Nás nezaujímá, že to alebo to dosiahneme. Nám je dosť, keď také veci žiadame, aké ani jedna politická stránka nemôže žiadať». (Už aj z tohoto vidno, že socialdemokraciu len preto vymysleli, aby mali s čím klamať robotníkov. To socialdemokratickí vodcovia veľmi dobre vedia, že čo oni robotníkom sľubujú, to sa nikdy nesplní a ani splniť nemôže. Im je dosť, len keď robotníci svoje mozolne vyrobené groše pre nich skladajú aby oni po panský žiť mohli. Nech parom vezme smradľavých robotníkov, myslia si socialdemokratickí vodcovia, hlavná vec je, aby sme sa deliť mohli s jejich výrobkom.)

(Pokračovanie nasleduje.)

POLITICKÉ CHÝRY.

Porada kresťanskej ľudovej strany snemovej.

Dňa 25. apríla o 6. hodine večer držala poradu kresťanská ľudová strana vo vlastnom kruhu. Štefan Rakovsky podpredseda stránky a snemovne predsedal porade, na ktorej boli prítomní: Ján Molnár, Ján Csernoch, Alexander Simonyi-Semadam, Karol Hencz, Alexander Giesswein, gróf Gejza Majláth, Béla Nyáry, Julius Jánoki-Madocsányi, Béla Rakovszky, Franc Darányi, Alexander Ernst, Ladislav Mednyanszky, Karol Wildfeuer, Béla Csitáry, Mikuláš Zboray, Koloman Brestyenzsky, Pavel Kovács.

Pri tejto porade ustanovení boli referenti kresťanskej ľudovej strany, ktorí najbližšie zákonné predlohy v poradách prednášať a v zasadnutiach snemovne v mene strany rečníť majú. Zaoberala sa potom porada s vnútornými záležitosťami strany. Ku koncu porady prišiel do kruhu minister okolo osobnosti kráľa gróf Aladár Zichy a pobavil sa tam, kým porada o 8. hod. zakončená bola.

Zavďačenie krajine.

Redakcia «Ľudových Novín» vyzýva v 17. čísle všetkých statočných Slovákov a Nemcov pezinského okresu, aby všetky podpaľačky, pijatiky, žandárske surovosti a úradnícke kortešačky i násilienstvá, ktoré sa popáchaly na Dömötrovej strane, oznámili hneď pánu ablegátovi dr. Milanovi Ivánkovi v Trnave, už či osobne alebo v liste, aby pán vyslanec dr. Milan Ivánka všetko to oznámil mohol na patričnom mieste a zavďačiť sa mohol krajine pravým a úprimným obrazom že vraj: «kresťanskej ľudovej strany». — *Nuž aby pán vyslanec dr. Milan Ivánka v Trnave lepšie zavďačil sa mohol krajine, dávame mu na vedomie, že zo stránky kráľovského súdu prešporského na patričnom mieste, v ministerstve dve úradné zpravy ležia, dľa ktorých jeho voličia zapríčinili hmotnej škody voličom kresťanskej ľudovej strany, v jednom páde 703 korún a v druhom páde 1250 korún. Nech aj toto vezme v známosť, aby tým úprimnejší bol obraz jeho voľby a «Ľudových Novín», pokračovania že vraj «Katolíckych Novín».*

Ako sa boria národnári.

Pán Pavel Blaho povedal po dlhom čase zase jednu reč v krajinskom sneme a píše z tejto príležitosti v «Slovenskom Týždenníku» nasledovne: «Malá hŕstka národnostných poslancov borí sa už skoro štyri týždne s nerovnou presilou svojich odporcov». — Známo je vôbec, že pán dr. Blaho je už vyše roka krajinským vy-

slancom, lež aj to sa vie, že cez tento dlhý čas len asi šesť dní bol v snemových zasadnutiach, bo ináč býva v Luhačovicach zamestnaný. Keď povedal ku školskej predlohe krátku reč, ako zajačí chvostik, bije sa v prsia a kričí ako sa boria proti presile odporcov. Kto na zasadnutia snemové nechodí, ten sa čudne borí a ešte čudnejšie zastáva záujmy svojich voličov. Keď sa i ďalej takto budete boríť, nečudujte sa, ako to pán Blaho píše: «že príde i na vás čas a nebude človečka, čo by za vami slzy ronil».

Hrozná novina.

Píšu «Ľudové Noviny» tú hroznú novinu, že ako sa dozvedajú, pán Skyčák čo slúbil v snemovni, to v Orave urobí skutkom: dal vytlačiť odpoveď Wekerlovu na svoju interpelláciu a rozdá ju svojmu ľudu. — Dobré to tak spraví, aspoň sa ten ľud presvedčí, kto je pán Ferko Skyčák: *k väčšej jeho vyslaneckej mravnosti na počesť.*

KRAJINSKÝ SNEM.

20. apríla.

Predmetom zasadnutia je pokračovanie pojednávania zákonnej predlohy o sriadení plátov neštátnych učiteľov.

Ku pätnástemu odseku rečnili a navrhovali modifikácie vyslancovia *Móric Putnoki, Ladislav Goldis, Aurel Vlad, Ladislav Draskóczy, Pavel Blahó, Andor Szontágh.*

Ján Molnár v dlhšej reči vysvetľoval tento odsek a povedal, že on náležite, takmer nazpamäť zná celú túto predlohu, nenašiel však v nej ani jedného paragrafu, ktorým by zreteľne vyslovené bolo, kto vlastne má právo pýtať štátnu podporu pre školu, či učiteľ, udržiavateľ školy, alebo najvyššia vrchnosť školu udržiavajúca.

Gróf *Štefan Bethlen* navrhol síce vo včerajšom zasadnutí, aby toto právo zabezpečené bolo učiteľstvu. Proti tomuto návrhu vyslovil sa ale pán referent, rečník je preto tej mienky, že jedná iba dľa úmyslu ministra výučby a referenta, keď pri tomto 15 tom odseku, v ktorom je reč o tom, pod akými podmienkami a cestou koho udeľuje sa štátna podpora školám, toto právo vindikuje najvyššej školskej vrchnosti, žiada preto, aby v osnove tohoto odseku miesto slov: «pri upovedomení najvyššej školskej vrchnosti», položené boly slová: «na prosbu a pri upovedomení patričnej najvyššej školskej vrchnosti». Rečník prosí o prijatie tejto modifikácie. (Schvalovanie z pravej strany.)

Predseda na desať minút pretrhol zasadnutie, po čom vyslanec *Julius Ságghy* predostrel návrh na predĺženie snemových zasadnutí o jednu hodinu. O tomto návrhu pojednáva snem v budúcom zasadnutí.

Pri nasledujúcom pokračovaní v pojednávaní školskej predlohy

Ján Csernoch prizvukoval, že vyslanec *Ján Molnár* ku 15-mu odseku predlohy navrhol tú modifikáciu, aby štátna podpora udeľovala sa na prosbu cirkevnej, ako najvyššej školskej vrchnosti. Chcel on týmto ohradíť auktoritu patričnej školskej vrchnosti, bo je to prirodzená vec, že vyprostredkovanie takejto podpory pre školu je úlohou tej vrchnosti, pod jejžto jurisdikciu táto škola patrí. Jestli by túto modifikáciu snemovňa neprijala, rečník navrhuje, aby pred slovo «najvyššej vrchnosti» položené bolo slovo: «s porozumením».

Michal Artim v odôvodnenej reči vyslovil sa za modifikáciu, ktorú navrhol *Ján Molnár*.

Snemovňa prijala pätnásty odsek s modifikáciami *Jána Csernocha*, *Putnokiho*, *Vertána* a *Goldisa*.

Ku sedemnástemu odseku rečnil:

Ján Csernoch a odôvodnil svoju modifikáciu nasledovne: Ponevác odsek tento vzťahuje sa nielen na obecné školy, lež aj na náboženské a na tieto ešte viacej ako na obecné a ponevác jedným cieľom náboženských škôl jest mravno-náboženská výchova, cieľom mohutnejšej podpory tejto výchovy ku prečítanému odseku navrhujem dve modifikácie. Totižto v treťom riadku po slovách «pridržiame sa», nech sa doloží: «ako aj výchova mravno náboženská»; taktiež do 1. riadku po slove: «odznaky», nech sa pripojí výraz: «náboženské sväté obrazy». Aby dajaký nadmieru horlivý škôldozorca príležitostne nemal príčiny zastaviť sa v škole nad obrazmi svätých alebo nad vyobrazeniami zo Svätej Zeme. Aby teda táto otázka v každom ohľade zreteľná bola, prosím o prijatie môjho návrhu.

Po interpelláciach zakončilo sa zasadnutie.

22. apríla.

Po zahájení zasadnutia bolo na dennom poriadku pokračovanie pojednávania v čiastkach školskej predlohy.

Ladislav Okolicsányi rečnil ku sedemnástemu odseku a prijal modifikáciu, ktorú v predošlom zasadnutí navrhol *Ján Csernoch*.

Štefan Pop-Csicsó vyslovil sa proti odseku.

Alexander Nagg navrhol modifikáciu v tom zmysle, aby v páde previnenia sa proti školskému zákonu smerodajný bol trestný zákonník.

Gróf *Albert Apponyi*, minister výučby, vyslovil sa v jeho reči, že proti tomuto odseku zadané je veľa modifikácií, on z týchto prijíma ako veľmi vážne modifikácie *Csernocha* a *Okolicsányiho*.

Po ohlásení sa referenta snem prijal sedemnásty odsek s modifikáciami, ktoré zadali: *Csernoch*, *Zakarias* a *Alexander Nagy*.

Ku osemnástemu odseku rečnili: *Arpád Bozóky*, *Aurel Vlád*, *Georg Nagy*, *Ladislav Okolicsányi* a *Franc Nagy*.

Predseda pretrhol zasadnutie a pojednával sa návrh, ktorý v predošlom zasadnutí zadal *Julius Sággy*.

Snem s veľkou väčšinou prijal návrh *Sággyho* na predĺženie zasadnutí snemových o jednu hodinu.

Po ustálení budúceho denného poriadku zakončené bolo zasadnutie.

23. apríla.

V zasadnutí dnešného dňa vyslancovia krajinskí *Ján Molnár*, *Ján Csernoch* a *Michal Artim* zastávali stanovisko kresťanskej ľudovej strany. Keď po zahájení zasadnutia ohlásili sa najprv vyslancovia *Ladislav Okolicsányi* a *Musitzky* predniesol svoje modifikácie

Ján Molnár. Jedna modifikácia vzťahovala sa na určenie učebného poriadku. Dľa školského zákona z roku 1868. udržiavateľa náboženskej školy majú právo určiť učebný poriadok, spôsob vyučovania. učebné knihy, počet školských hodín atď. Tohoto práva pôvodná predloha úplne pozbavuje udržiavateľov školy v jej predloženej osnove. V učebnom výbore minister výučby popustil už síce z tejto požiadavky v tom smere, že v náboženských školách potrebovať sa môžu aj také knihy, ktoré udržiavatelia školy vydávajú, keď ich aj minister výučby prijme, žiada preto rečník, aby toto v zákone zreteľne označené bolo, tak dotyčno školských kníh, ako poriadku vyučovania a počtu školských hodín. Druhá modifikácia rečníkom navrhovaná záležala v tom, ponevác učiteľ, jestli vo vyučovaní štátnej reči nedosiahne, dľa osnovy školskej predlohy, zodpovedného výsledku, ponevác výraz zodpovedný výsledok všeliako sa môže vykladať na úkor učiteľa, navrhuje preto rečník, aby zmena tejto osnovy v tom zmysle prevedená bola, že učiteľ zadosť učinil svojej povinnosti, keď školské dieťa po poslednom roku školskom svoje myšlienky vie zreteľne vyjadriť v štátnej reči. Prosí o prijatie svojho návrhu.

Akuzius Bizony predložil podobný návrh, ako *Jan Molnár*, za ktorý sa vyslovil aj minister výučby, následkom čoho dvadsiaty odsek prijatý bol s touto modifikáciou.

Ku dvadsiatomu odseku navrhol modifikáciu *Ján Zakarias*, po tomto z kresťanskej ľudovej strany ohlásil sa

Ján Csernoch, Dľa školského zákona z roku 1865., prizvukoval rečník, štát má právo určiť počet predmetov, ktoré sa majú prednášať v ľudových školách. Zákon z roku 1879. medzi tieto predmety vriadil aj vynaučovanie maďarskej reči, tak že prítomne v ľudových školách vyučuje sa aj s náboženstvom vo dvanástich predmetoch. Medzi týmito predmetami, o ktorých nariaďuje práve prítomný odsek, považujú sa ako najvážnejšie: maďarská reč, zemepis a dejepis vlasti, počtovanie a vyučovanie občianskych práv a povinností. Dľa spomenutého článku z roku 1865. o ľudových školách, ktoré vydržiavajú vierovyznania, tieto majú právo určovať poriadok a spôsob vyučovania a vyvoliť si tie knihy, ktoré sa v jejich školách upotrebovať majú. Kroz prítomnú predlohu v pôvodnej jej osnove ukrátenie trpí toto právo, nakoľko minister výučby tak právo určovania učebného poriadku, ako vyvolenia školských kníh privlastňuje vláde. Ponevác je tu reč o urážke jestvujúceho práva a jedná sa aj o prípadnej urážke najvyššej vrchnosti cirkevnej, rečník navrhuje modifikáciu tohoto odseku v tom zmysle: aby vrchnosť cirkevná ustálila učebný po-

riadok pri školách náboženských a keď ho ustálila, nech ho predloží ku potvrdeniu; keby však vrchnosť cirkevná túto povinnosť nevyplnila, nech sa zákonom vysloví, že v tomto páde povinná je prijať učebný poriadok a školské knihy ministerstvom nariadené. I tú poznámku ešte predniesol rečník, že treba rozdiel robiť medzi školami obecnými a náboženskými. Obecné školy ako také nemajú práva predstavovať školskú vrchnosť, určovať poriadok učebný, knihy školské vydávať alebo potvrdzovať a preto v každom ohľade podrobené sú ministerstvu výučby.

Snem prijal odsek s modifikáciou, ktorú navrhol Ján Csernoch.

Ku dvadsiatemu prvému odseku navrhli modifikácie *Arpád Bozóky*. *Ladislav Goldis*, zo stanoviska kresťanskej ľudovej strany vyslovil sa v hlboko odôvodnenej a dlhej reči

Michal Artim. Ohradzoval sa proti tomu, aby v náboženských školách štát vymenoval učiteľov. U nás práva ľudu, povedal rečník, miesto toho čo by ich šírili, ešte ich sužujú. Prosí preto ministra výučby, aby odstúpil od práva vymenovania učiteľa v náboženských školách, toto právo nech si len na ten pád podrží, keby snád udržiavateľ školy zamestnávať chcel učiteľa pre štátu nebezpečné výstupky uz odsúdeného. Rečník není s tým spokojný, že touto predlohou v náboženských školách zabezpečuje sa iba mravno-nábožná výchova, že z takej školy totiž nevyhodia kňaza. Pri prvom kroku zoštátnenia školy toto nikde nerobia. Nasleduje to až pozdejšie, keď kňaza vyvedú najprv zo školy, potom z kostola a naposledy ho vyženú z fary. Jestli my napozatým nebudeme ani toho práva mať, že si učiteľa vyvolíť môžeme, to nám ostane len to jediné právo, že si slobodne volíť môžeme — zvonára. (Smiech.) Rečník navrhuje preto, aby starý poriadok volby učiteľov zadržal sa aj na budúcnosť. (Schvalovanie.)

S tým zakončené bolo zasadnutie.

24. apríla.

Po zahájení zasadnutia ku dvadsiatemu prvému odseku školskej predlohy navrhol modifikáciu

Ján Csernoch v tom zmysle: že taká osobnosť, proti ktorej najvyššia vrchnosť cirkevná odôvodnenú námietku má z ohľadov mravno-náboženských, nemôže byť vymenovaná za učiteľa patričnej školy náboženskej.

Túto modifikáciu prijal aj minister výučby a snem odhlasoval odsek 21.

Ku koncu zasadnutia prevzal predsedníctvo *Štefan Rakovsky* a vyslanec

Barna Buza predostrel interpelláciu na ministerpredsedu v záležitosti neriadov, akých na škodu obecnstva dopúšťa sa spoločnosť triednych žrebov.

Mministerpredseda dr. *Alexander Wekerle* zasľúbil v otázke záležitosti presné zakročenie, po čom zakončené bolo zasadnutie.

25. apríla.

Na dennom poriadku je pojednávanie školskej predlohy v čiastkach. Zo stanoviska kresťanskej ľudovej strany rečnil

Franc Buzáth ku odseku 32 a ku odseku 35.:

Ján Csernoch. Rečník vyzdvihol veľké zásluhy, aké majú na poli výchovy účinkujúci reholníci učiteľia a učiteľky-mnišky, ktorí za svedomité plnenie prefažkých povinností svojich doposiaľ od štátu nežiadať a ani nedostali žiadnej odplaty. Rečník žiada, aby nariadenia tohoto zákona mali platnosť aj dotyčno reholníkov a mnišiek na školách náboženských účinkujúcich.

Za tento návrh vyslovil sa aj minister výučby a snem prijal odsek s modifikáciou, ktorú predostrel Ján Csernoch.

Ku slovu sa nehlásilo viac rečníkov a predseda zaključil debatu pojednávania školskej predlohy v podrobnosťach.

Konečne odhlasoval snem siedmy odsek, ktorý bol z pojednávania vyklúčený a s tým prijatá bola predloha sriadenia platov neštátnych učiteľov vo všeobecnosti a v čiastkach.

Nasledovalo pojednávanie zákonnej predlohy o investiciách štátnych železníc. Po čom zakončilo sa zasadnutie.

K voličom kresťanskej ľudovej strany okresu pezinského.

Ctení voličia!

Volba krajského vyslanca v okrese pezinskom nepriniesla splnenie našich nádejí. Víťazstvo zástavy kresťanskej ľudovej strany, ktorá od rokov vysoko viala v pezinskom okrese, násilným spôsobom, protizákonnými prostriedkami, náruživosťou a zlostou prekazili naši protivníci. Ale táto zástava neprestane viať. Oduševnenie za heslá kresťanskej ľudovej strany len na čas podarilo sa utlačiť tým, ktorí mámením, zavádzaním ľudu bojovali proti nám pri poslednej volbe. No, mámenie a zavádzanie môže mať len dočasný účinok. Po čase vzpomätajú sa aj tí, ktorých zvodné reči našich protivníkov od našej kresťanskej ľudovej strany odcudzily. Vytrú si prach z očí, ktorým ich národniari slepili. A potom dá Boh, všetcia voličia okresu pezinského shromaždia sa zase v tom tábore, ktorý hlása heslá kresťanské, ktorý bojuje za práva a za blahobyt ľudu a súčasne aj za blaho a budúcnosť vlasti uhorskej.

Ctení voličia! Drahí bratia!

So slovami vrelej vďaky, s citami úprimnej úcty prichádzam ku vám, aby som sa vám poďakoval za to oduševnenie, ktorým ste pri poslednej ablegátskej volbe zástavu kresťanskej ľu-

dovej strany v okrese peziňskom podporovali, aby som sa poďakoval za tú vytrvalosť a neohrozenosť, ktorú ste počas volebného boja dokázali. Boli ste drsne napádaní, boli ste prenasledovaní, mnohí z vás utrpeli aj citlivú škodu pre svoje presvedčenie. Naši protivníci robili na vás drsný nátlak. Dopúšťali sa násilia, pre ktoré na zodpovednosť budú ťahaní. Len takto sa im podarilo s nepatrnou väčšinou zvíťaziť. Ale vy ste sa nedali poklútiť vo svojom presvedčení mužne ste vytrvali. Sláva vám! Vďaka vám!

Ctení voličia!

Táto vaša vytrvalosť, táto vaša neohrozenosť utúžila tie priateľské city, ktoré sa medzi nami už pred rokami vyvinuly a ktoré potrháť marne sa usilujú naši nepriatelia. Toto vaše priateľstvo považujem za drahý poklad! Tieto city chcem ďalej utužovať a upevňovať, aby táto úprimná láska panovala medzi nami na veky.

V Budapešti, v mesiaci apríli.

So srdečným pozdravom

Dr. Michal Dömötör.

BESEDNICA.

Pražský židáček.

Preložil: Dr. J. Janda, dekan a farár.

Návrat do Prahy.

(Dokončenie.)

Ten sen som mal vo štvrtok pred trefou nedeľou po Veľkej Noci. V nedeľu som vysvetľoval ľudu slová sv. Písma: «Máličko a nevidíte mňa». Po kázni prišiel posol s listom od kvardiana, v ktorom stáli tieto slová: «Návrat sa do Prahy». Sediaci zalowski sa domnievali, že som na seba vzťahoval slová: «Máličko a nevidíte mňa».

Radšej som bol v kláštore, nežli na dedine. Hneď v pondelok ráno som sa peší pohnul. Príroda utešene kvitla. Radosťou by bolo bývalo naplnené srdce každého človeka. Ja som ale nebol dobrej vôle. Tajné tušenie ma trápilo. Rozmýšľal som o premeniteľnosti svetských vecí. Prišiel som k potoku Armetie, do Moldavy tečúceho, cez ktorý kompa prevážala. Nechceli jedného sta-

rého žida previesť. Aby ho ale previezli, aj ja som šiel na kompu, bárs by som bol mohol aj inou cestou dostať sa do kláštora. Pýtal som sa prievozníka, či by ma previezol v mene Božom. Prievozník odvetil, že áno. Keď som bol na kompe, kývol som na žida, ktorého tiež trpeli už potom na kompe, ale len za peniaze. Abych sa zavďačil prievozníkovi, rozprával som mu podobnosť o milosrdnom samaritánovi. Na moje slová viac pozoroval žid, nežli prievozník. Do Prahy som šiel spolu so židom. Pýtal som sa ho, čím sa zaoberá. Povedal mi, že je hrobárom. Hrobárov nenávidia a opovrhujú židia. Pýtal som sa ho, či veľa židov zomrelo v poslednom čase? Odpovedal, že len stará židovka a jeden 12-ročný chlapec zomreli. Potom som sa ho ďalej dopytoval:

— A ako sa menuje ten chlapec?

— To vám nemusím povedať, dosť, že do lona Abrahámovho šiel, — odpovedal žid.

— To je radostná povesť, že šiel do lona Abrahámovho; ináč ja poznám dakoľko tak starých židovských chlapcov.

— Tedy vám poviem, to bol chlapec boháča Abelesa. Či ste aj toho poznali?

— Či vy viete, že sa ten chlapec chcel stať kresťanom?

— Počul som, ale vraj obanoval to a navrátil sa k otcovi.

— Dobrovoľne sa navrátil?

— Nuž a kto by ho bol k tomu prinútil?

— A prirodzenou smrťou zomrel?

— A prečo by bol zomrel ináč? — pýtal sa žid zadivene. — Však len vari nezabil ten boháč jediného syna svojho?

Tieto posledné slová s istou neistotou vypovedal. Ja som sa ho ešte všeličo pýtal; ale ani slovom mi neodpovedal. Potom som mu všetko porozprával, čo som vedel o chlapcovi. Sdelil som mu aj ten štvrtkový sen, ktorý ho veľmi zamračil. Myslím, že by všetko bol povypovedal, keby sme ďalej boli spolu šli. Viac počestných nás stretlo, on šiel bokom na chodník.

Otče Sebald, prečo si mi nedôveroval? Tieto slová mi nevychádzaly z pamäti. A teraz, čo som počul o jeho smrti, presvedčený som bol o tom, že ten chlapec mučenícku smrť podstúpil. Keď som do kláštora prišiel ponáhlal som sa do izbičky kvardianovej. Láskave ma objal, požehnal mi a vypytoval sa o prípadnosťach posledného času. Všetko som mu porozprával, ďakujúc Bohu, že som mohol ľudu k dušnému spaseniu prispieť v Zalowe. Čo sa Abela týče, sdelil som mu ten sen a rozhovor so židom. On neveril, konečne mi povedal:

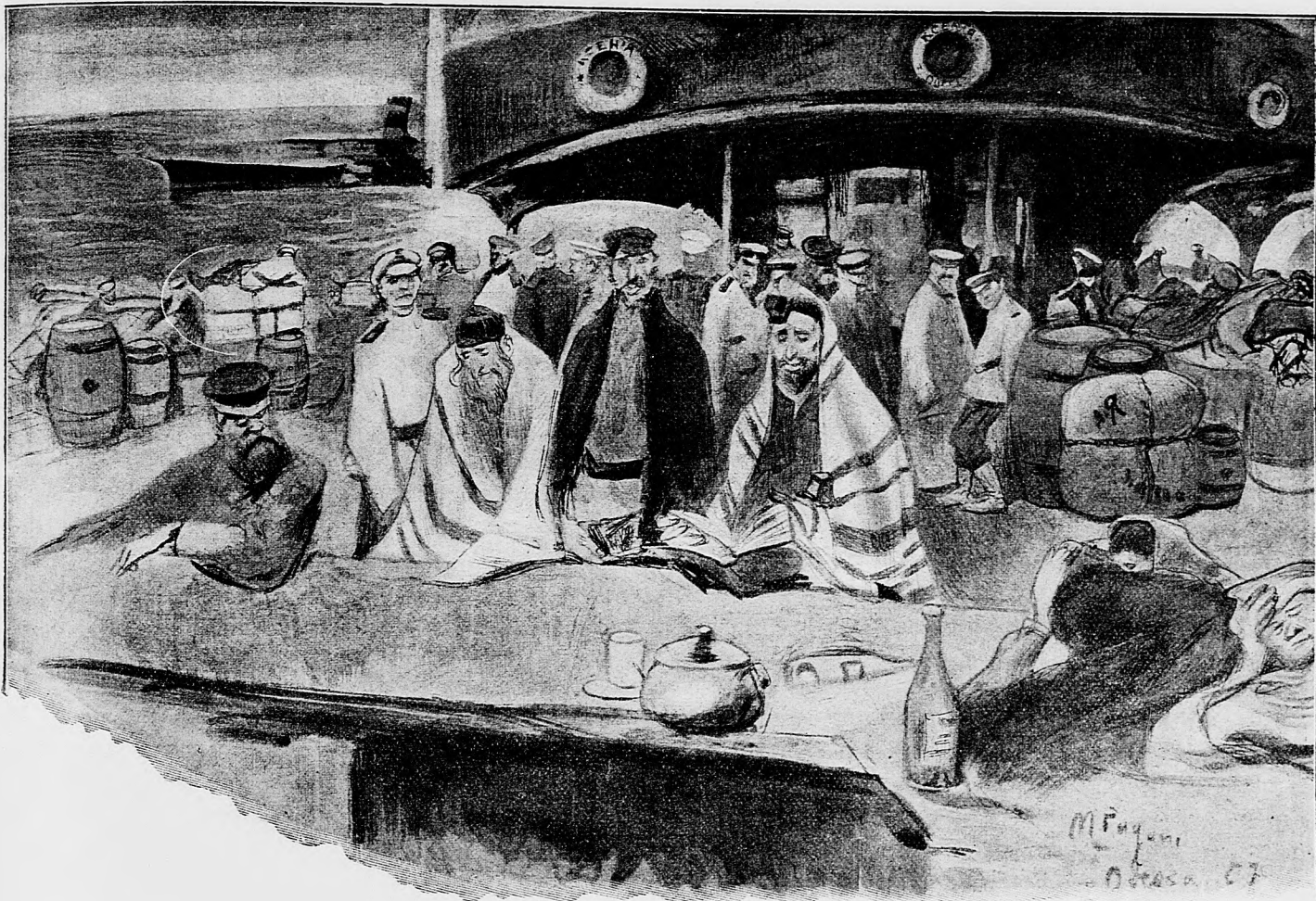
— Otče Sebald, nechajme my tak vec úskoka, to vaše videnie považujem za prázdny sen, pochádzajúce z krve alebo úkladu diabla; však sám tvrdíš, že sa ten sen mýlil v modlitbe. Čo sa týče rozhovoru so židom, mne sa to nepáči, že na verejnej ceste sa priateľíš s takými ľuďmi, ktorými ešte aj židia opovrhujú, budúce sa ináč chovaj.

Tak som bol pokarhaný pre toho chlapca. Ja som si ale zaumienil viac ani spomienky neučiniť o tých veciach, lebo nechcem byť na posmech. Lenže čo chvíľa som zmenil svoje predsavzatie; porozprával som to vrátnikovi Kunibertovi, ktorý to uveril a povedal, že v modlitbe medzi mučeníkmi bude spomínať meno malého Abela.

Domnieval som sa, že len my dvaja ho budeme na zemi za mučeníka považovať. Boh sa ale postaral o to, aby sláva malého mučeníka naplnila celú Prahu, ba i celé Česko. V tenže deň večer mi oznámil vrátnik, že

starým Abelesom. Toľko viem, že asi pred mesiacom vyvábili chlapca istive z ústavu a tak sa doslal nazpät k otcovi, potom k strýcovi rabinovi, ktorý ho tri týždne hladom trýznil. Potom ho v noci nazpät zaviedli zase ku otcovi. Myslím, že ho ukrižovali. Jeden známy idúc v tú noc popred dom Abelesa, počul kladivom tĺcť a stonať. Na druhý deň ma zavolať Abeles, abych chytrou vykopala hrob, pretože mu zomrel syn.

Ja som povedal židákovi-hrobárovi, aby totože aj verejne vyjavil, lebo že je to podlžný pamiatke malého Abela. On sa ale nechcel na to chytiť. Len s veľkou

Na lodi modliaci sa ruskí židia.

ma ten spomínaný žid hľadá. Pri bráne ma čakal. Vo zmlatku si bradu trhal. Potom mi povedal, že mi čosi zradí, čo mu na srdci leží, jestli ho ubezpečím, že sa mu nič nestane. Ja som už badal, čo by to bolo. Začal mlúviť o nemilosrdnom Abelesovi, potom zas o mladom Abelovi, ktorý celkom inú prírodu mal. Potom takto pokračoval v reči:

— Pred rokom som bol ťažko chorý. Malý Abel mi každý deň doniesol zo svojho jedla, také mal dobré srdce. Keď som zvedel váš sen, zaumienil som si sdeliť vám všetko, čo viem o ňom. Na ľavo, na pravo som sa vypytoval, v akej chorobe zomrel ten chlapec; všade mi hovorili, že nezomrel prirodzenou smrťou; lenže sa ľudia neopovážili celú pravdu vyjaviť od strachu pred

núdzou som ho nahovoril, aby to aspoň pred kvardianom opätovoľ. Vrátnik zavolať kvardiana, ktorému to tiež sdeliť podrobne. Na to kvardian povedal:

— Ja vec oznámim vrchnosti. Telo sa vykope a jestli násilne zomrel chlapec, to sa hneď uvidí.

Židovi sa to nepáčilo, pretože sa bál. Konečne sme ho sľubami natoľko osmelili, že povedal, že to i verejne vyjaví. Kvardian mu sľúbil, že ho vezme pod ochranu, dá mu byt a chovu v kláštore, ba i zamestnanie mu zaopatrí pri meste. Hneď mu aj vyznačil jednu sieň, naložil ale vrátnikovi, aby s pozornosťou spravidzal každý krok jeho, aby neukradol monštranciu, ozdobenú 6666 diamantami. Potom šiel kvardian ku správcovi jezuitovi. Už neskoro bolo, predsa sme hneď

ta išli. Jezuit vzal v známosť vec a sa opýtal, či aj iný kto vie o veci. Povedal som, že i vrátnik. Na to povedal, že sa vec hneď musí oznámiť u arcibiskupa. Ja som hneď musel domov bežať, naložiť vrátnikovi, aby o tom nikomu ani nešuchol, kvardian ale i s jezuitom rovno ku arcibiskupovi šiel. Neskoro v noci prišiel kvardian domov. S úzkosťou som čakal na jeho príchod. Mňa spať poslal, že mi na druhý deň i tak všetko sdelí.

Na druhý deň mi toto sdelil kvardian:

— Arcibiskup hneď nechal zapriať a šiel spolu so mnou k vladárovi grófovi Thurn, aby mu vec úradne oznámil. Gróf povedal, že do rána nič netreba robiť, lež len strážou oblahne sa dom starého Abelesa a silnú stráž dá ku bráne mesta, aby nemohol uskočiť. Na druhý deň jedna časť stráže pôjde chytiť Abelesa, druhá ale vykope toho chlapca; mesto ale bude jedným plukom vojakov obkľúčené.

V čas ráno už mi klopala vrchnosť na dvere, aby som šiel aj s tým hrobárom na cimiter. Keď sme prišli do židovského mesta, už viedla do žalára stráž Abelesa, jeho ženu a slúžku. Viac sto ľudí sprevádzalo četnikov. Aj nás obdivovali, že kapucín ide so židom a s policajmi, mysleli, že zločinca sprevádzame na popravné miesto. Keď sme na cimiter prišli, hneď bolo rozkázané, aby hrobár vykopal toho chlapca. Mrtvý už štyri dni ležal v hrobe a predsa ľúbeznou vôňou naplňovalo poverie jeho telo. Ústa mal chlapec červené, jako by mi bol hovoril: Sebald, prečo si mi nedôveroval? Čerstvé rany sme videli na rukách a na nohách. Nenie možno opísať dojatost celého zástupu. Každý plakal. Bolo počuť výkriky:

— Ó bezbožný a zatvrdilý zbojník! Pozrite na toho svätého!

Aj židák-hrobár sa bil v prsia a vyznával božstvo Ježiša, za ktorého Abel mučenícku smrť podstúpil. Ten zjavný zázrak ho prinútil k tomu. Potom zanesli Abela do domu otcovského, tam sa hore vzala zápisnica, ktorú k arcibiskupovi zanesli. Pri chlapcovi som ja zostal. Policajti s bodákmi dali pozor, aby do domu nikto neprišiel.

U arcibiskupa boli už pohromade kapitulníci, vrchnosť mesta a radný sbor. Keď sa prečítala zápisnica, arcibiskup navrhnul, aby sa mrtvý zanesol na mestský dom do poradnej siene na verejný priezor a síce so slavným prôvodom. Návrh bol jednohlasne prijatý. Prôvod sa vybubnoval po celom meste, aby každé tovaryšstvo a cech sa súčasťnilo na prôvode. Už po obede o jednej hodine sa ozval prvý zvon kostola sv. Víta, na čo sa ohlasovať začaly ostatné zvony mesta. Arcibiskup, kapitula, ostatní duchovní opustili kostol. Ja som sa pri mrtvom modlil. Veľa kňazov prišlo ho navštíviť. Zanedlho som spev počul. Pozrel som oblokom a videl som tak veľký prôvod, aký ešte nikdy v mojom celom živote. Na predku boly deti školské, chlapci, dievčence, žiaci stredných škôl, vyšších škôl, učebári, sluhovia škôl. Marianske braterstvo jezuitov pod zástavou. Potom nasledovaly spolky, cechy v dlhých radoch. Mnisi, kapucini

za veľkým krížom. Slabý brater Vunibald aj teraz niesol kríž. Potom nasledovali svetskí kňazi, arcibiskup s dvorným duchovenstvom. Potom náramná sila Iudu. Pred arcibiskupom niesli zemanskí mladíci zamatom zakrytú, kvetinami obsypanú kastničku, aby sa do nej vložila mrtvola chlapca.

Keď prôvod prišiel ku domu, do domu vošiel arcibiskup s grófom Thurnom, s kapitulou a mestským sborom radným. Aj z ostatného duchovenstva vošli dnu daktori. Zadívení stáli nad chlapcom, s nábožnou dojatostou božkal arcibiskup rany, čo podobizne rán Kristových a ostatní za ním. Ešte jeden zázrak sa tu stal. Dvorný lekár obdivoval útlu čerstvosť dieťaťa a preto prosil od arcibiskupa dovolenie, aby mohol zarezat do ruky dieťaťa, či nežije. Z ruky čerstvá krv vyšla. Mnohí si omočili do tej krve ručník svoj na pamiatku. Za bláženého sa považoval každý, komu sa aj len jedna kvapka ušla z tej krve. Arcibiskup vyslovil žiadosť, aby kto pri tejto príležitosti prehovoril k Iudu. Ja som sa hlásil, lebo však v celom zástupe ja som najlepšie poznal všetky okolnosti tej slávnej veci. Z obloka som za hodinu mluvil k Iudu. Rany dieťaťa vytisly slzy každému z očí. Po kázni sa nieslo telo do radnej siene mestského domu. Skvostne a nádherne sa tam vystavilo telo, aby ho mohlo celé mesto obdivovať. Štyri týždne bolo tam vystreté. Vo dne v noci bolo tam duchovenstvo a vojenská stráž. Zďaleka ta putovali páni i sedliaci. Mnohí tam drahé dary ponechávali na pamiatku.

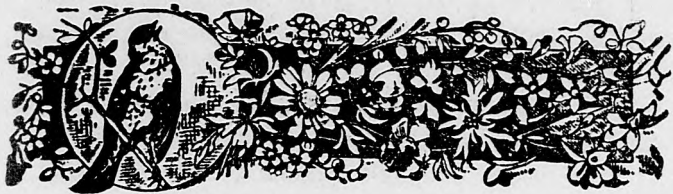
Po štyroch týždňoch ešte vždy sa ta hrnul Iud. Arcibiskup ale bol tej mienky, že sa telo musí už pochovať, aby tam odpčívalo, zakiaľ ho cirkev nepoloží na oltáre. V drahej rakvi ho pochovali.

Ešte musím opísať osud tej nešťastnej rodiny. Žena Abelesova a slúžka, čo nevinné osoby, všetko povedaly, čo videly a počuly. Obidve túžily po krste. V dome kajúcich žien sa chystaly k hodnému prijatiu sv. krstu. Starý Abeles zúfal, taký bol divý, že som myslel, že si ho diabol podmanil. Na mreže obloka sa v jednu noc obesil.

Rabín všetko vyznal. Mal byť v kolese zlámaný; jestli by sa ale obrátil a pokrstil, hlavu by mu boli zofali. V duchovnom ohľade nedal si nič povedať. Nohy mu dolámali. Ešte tri dni žil. Za jeho obrátenie modlili sa Iudia vo všetkých kostoloch. Mnohí sa modlili pri hrobe Abela a s výsledkom; ja som ho pokrstil na jeho prosbu. Čo chvíľa bez seba zostal a zomrel.

Ty ale, drahý mučeníku, modli sa za Sebald, povedz nebeskej matke, že k jej úcte som opísal túto udalosť. Však tebe ona vyrodovovala milosť kresťanskej vytrvanlivosti; úfam, že i mne vyrododuje konečné víťazstvo a nebeskú korunu, zatiaľ ale milosť proti pokúšeniam života, lebo len ten bude oslávený s Ježišom, kto bojoval s Ježišom. Amen.

Kresťania katolíci, čítajte len dobré katolícke knihy a časopisy!!

CHÝRNIK.

Jeho veličenstvo kráľ v pondelok dňa 29. apríla o poldeviatej hodine ráno s celým sprievodom odcestoval z Prahy a o trištvrte na tretiu dorazil do Viedne. Na pamiatku svojho pobytu v hlavnom meste Česka jeho veličenstvo daroval: pre chudobných v Prahe 10.000 korún; chudobným obci Smíchov, Siskov po 2000—2000 korún; viacej iným obciam po 500—500 korún; ku rozličným dobrodejším cieľom 17.000 korún.

Birmovka v hlavnom meste odbývať sa bude v nasledovnom poriadku: Dňa 22. mája vo Francovom predmestí, dňa 23. mája v Terezinskom predmestí, dňa 26. mája v Matiašovom chráme v Budíne, dňa 27. mája vo Vnútornom meste, dňa 28. mája v Starom Budíne, dňa 2. júna v Kőbányi, dňa 4. júna v Leopoldovskom predmestí a dňa 5. júna v Jozefovskom predmestí.

Anglický kráľ a loď «Karpattia». Z talianskeho mesta Palermo sdeľujú: Minulý týždeň v palermovskom prístave zdržovala sa vystahovalecká loď «Karpattia», pri ktorej zakotvili na talianskych vodách chodiacu jachtu anglického kráľa Edvarda. Na palube lode sa zdržujúci uhorskí vystahovalci zbadajúc príchod jachty anglického kráľa, počali éljenovať. Kráľ Edvard počul toto, prišiel na palubu jachty a usmievajúc sa, kýval rukou vďaka za pozdravenie. A aby svojej vďake dal ešte väčší výraz, pri obede rozkázal zahrať svojej hudobnej bande Hymnu, Rákóczovský marš, ba i Kosuthovskú nótu. Táto pozornosť vzbudila veľkú radosť medzi uhorskými vystahovalcami, načo kapitán lode «Karpattia», menom Pentecossa naučil bandu lode zahrať anglickú hymnu, potom muzikantov vyviedol na palubu, kde banda zahrála anglickú hymnu. Kráľovi Edvardovi a jeho rodine sa vec natoľko páčila, že kývali ručníkmi na vystahovalcov, ktorých búrlivé éljenovanie len hodne neskoro utíchlo.

Zlý výsledok assentírky. V považsko bystrickom okrese dňa 15. a 16. apríla bola assentírka. Dovedna bolo predvolané 775 vojopovinných, ale na assentírku prišlo len 365. Z týchto iba 40 odobrali. 390 vojopovinných sa nedostavilo.

Kto nechce odpočívať. Zo Segedína sdeľujú nasledovný, dnes už veľmi zriedkavý prípad: 80-ročný mestský úradník Jozef Tary pred pár mesiacmi ochorel a tak valné shromaždenie poslalo úradníka do penzie. Starý úradník ale minulé dni ozdravel a odtedy opäť chodí do úradu. Zadal appellátu proti uzavretiu valného shromaždenia s tým odôvodnením, že už nenie chorým a cíti sa byť úplne práce schopným.

Chýry zo Spiša. V mesiaci marci odviezli z našej stolice na železnici do iných krajov Uhorska 108 kusov rožného statku, 39 ošípaných, do cudzozemska ale 23 kusov rožného statku, 8 koní a 34 ošípaných. Dobytčích passov sa vydalo v marci v celej stolici. 19.441. — V Levoči dňa 19. apríla istý Michal Hlinka, 11-ročný chlapec, z domu odišiel a odtedy nezná, kde je. — V obci Lándzsárfalu dňa 21. apríla večer paláren arendátora Sigismunda Herca s viacerými bočnými staviskami celkom zhorela. — V meste Kežmarku sa z 98 vojopovinných ustanovilo na assentírku 53, z tých odobrali 18. — V kežmarskom okrese sa zo 471 vojopovinných ustanovilo na assentírku 149, odobrali 61. — V Lubici sa z 80 vojopovinných ustanovilo na assentírku 47, odobrali 15. — Vo Spišskej Belej sa zo 38 vojopovinných dostavilo ku assentírke 15, z týchto odobrali 6.

Nová budova vyššej reálky v Žiline. Zo Žiliny píše, že tam nedávno chodil ministerský radca z ministerstva výučby, barón Barkóczy, aby vyjednával s mestom ohľadom nového pozemku, na ktorom by sa postavila nová budova pre žilinskú vyššiu reálku. Ministerský radca barón Barkóczy na svojej zpiatočnej ceste staval sa aj v Trenčíne, aby sa vyzvedal o potrebných opravách na budove trenčianskeho vyššieho gymnásia.

Medzinárodná pekárska výstava. V Budapešti tohoto roku sriadená bude medzinárodná pekárska výstava. V záležitosti výstavy odbývala sa minulé dni v ministerstve obchodných záležitostí porada, na ktorej zúčastnili sa pekári, majitelia mlynov, fabrikanti strojov a zastupitelia Obchodného museuma. Na porade uzavreli, že výstava len v tom páde môže zodpovedať svojmu vytknutému cieľu, jestli sriadením jej poveria odborníkov. V tomto páde zabezpečené bude, že nielen uhorské, lež aj cudzozemské priemyselné podniky zúčastnia sa na výstave. Sriadenie výstavy pekárskej preto sveria na krajinský výbor. Tento výbor sa už i utvoril a uzavrel, že výstavu zahájí nie dňa 15. mája, lež len koncom mája a síce z tej príčiny, lebo do 15. mája je málo času ku tomu, aby zdar výstavy bol zabezpečený. Nový výkonný výbor už i prevzal vybavovanie záležitostí pekárskej výstavy a tak je nádej, že medzinárodná pekárska výstava v Budapešti bude valne zo strany obecnstva navštevovaná.

Najstarší človek na svete. V portugalskom meste Oporto nedávno vydržoval svoje porady kongress otvorení sa cieľom premoženia suchotín. Na poradu dovidli 118-ročného Jozefa Francisku, jako živú vzorku dobrého zdravia a dlhého života. Tento Portugál je nebodaj najstarším človekom na svete. Narodil sa roku 1788. a slúžil v tej portugálskej armáde, ktorá roku 1810. hrdinsky bojovala proti Napoleonovi. Ešte aj dnes pracuje tento človek zriedkavého veku a je vitečným poľovníkom. Víno, pivo, pálenku v svojom živote nikdy nepil a nemoce ho nesušovali. Učenci ho preskúmali, ale nenašli na ňom žiadnej telesnej chyby.

Socialisti pred ministrom. Z Balmazujvárosu 131-členová deputácia poľnohospodárskych robotníkov chodila minulý týždeň v snemovni a pod vedením krajin-ského vyslanca Jána Justha bola na poklone u ministra orby Ignáca Darányiho. Rečníkom deputácie bol roľník Franc Pokrócz, ktorý vo svojej socialistickej reči pono-soval sa pre zlé polozenie poľnohospodárskych robo-tníkov a žiadal pre nich pozemky cieľom stavania domov. Poslucháčom napadla vyzývavá reč Pokrócza. Minister orby Ignác Darányi odpovedal deputácii, že vďačne pri-jal deputáciu, ale už vopred musí ju upozorniť na to, že on im zeme nemôže rozdávať, ani zaopatriť. Každé vlastnícke právo a tak aj vlastnícke právo zeme musíme držať v úcte. Majetok sa nikomu odobrať nesmie. On sa postaral o to, aby poľnohospodárskym robotníkom po-mohol a práve preto zorganizoval osobitnú triedu, ktorá každému robotníkovi sprostredkuje prácu, ale ako sa dozvedel, z Balmazujvárosu ani jeden poľnohospodár-sky robotník neobrátil sa ku vláde o prácu. Minister sa potom obrátil ku rečníkovi a spýtal sa ho, či on nenapísal ten poburujúci článok, ktorý pod menom Franca Pokrócza vyšiel v jednom socialistickom časopise. Reč-ník odpovedal, že áno. Minister na to prečítal rečníkovi spomenutý článok, v ktorom Pokrócz známymi výrazmi socialistickej tlače špinca na členov vlády. Prečítanie článku priviedlo do veľkého zmätku rečníka deputácie, ktorý sa na to začal vyhovárať, že on by rád ukázal ministrovi jeho pôvodný rukopis, v ktorom nebolo nič poburujúceho, ani urážajúceho. Čo stálo v olánku, to doplnili v redakcii časopisu bez jeho vedomia. Minister obrátiac sa ku členom deputácie odpovedal, že pre je-dneho poburovateľa nemôže a ani nechce potrestať 131 ľudí. Jestli ale počúvať budú takéto poburovateľov, ľahko ich môže stihnúť trest. Jestli sa im stane nejaká nespravodlivosť, vďačne zakročí v ich záujme, ale toho prvou podmienkou je, aby nenasilnili, lebo násilím ne-docielia nič, len pokojnou cestou. Nech sa s dôverou vždy obrátia k nemu, lebo spravodlivú prosbu on vždy zastane.

Prírodný zjav. Z Dobsíny píšu, že v hornej Ge-merskej dňa 23. apríla popoludní videli zriedkavý prí-rodny zjav. Popoludní o 3. hodine a 49. min. v čistom, jasnom počasí zjavila sa na oblohe dúha, ktorá spolu so slnkom tiahla sa k západu. Tento prírodný zjav, ktorý trval asi za tri hodiny, ešte zaujímavejším robilo to, že odrazu až tri slnká sa zjavily na oblohe. Od za-padajúceho slnka na juh viedť bolo červený kruh veľ-

kosti slnka a na severe zjavil sa tiež toľký ružobladý kruh. Na tento zriedkavý prírodný zjav divalo sa veľmi veľa ľudí.

Veľké ohne. V Považskej Bystrici dňa 19. apríla popoludní o 3. hodine údajne z jedného lokomotíva vy-frknúvšia iskra podpálila slamenú strechu jednej sto-doly a pretože dul veľký vetor, oheň prešľahol aj na susedné budovy, tak že zhorelo 15 domov a 28 stodôl. Miestami hasičia neboli vstave oheň udusiť a len keď prišli hasičské čaty z Púchova, z Beluše, z Plevníka, z Predmiera a z Veľkej Bytče, podarilo sa oheň udusiť, tak že miestami oheň bol lokalizovaný až po polnoci. Obilný sklad tamojšieho kupca Ortována horel ešte aj v sobotu. Škoda zapríčinená ohňom činí asi štvrt mil-liona korún a z poistenia sa len z čiastky vynahradí. — V obci Bessenyófalú (stolica liptovská) pustošil minulý týždeň veľký oheň. Ponevác vial veľký vetor behom pár minút asi tridsať domov stálo v plameni. Tridsať domov a dvadsaťšesť humien padlo v obeť požiaru. Zhorelo aj mnoho statku a krmu. Jako povstal oheň, posavád sa nepodarilo ustáľiť. Škoda činí asi 80.000 korún, ktorá sa cestou poistenia, len z malej čiastky vynahradí. — V obci Sajópetri pri Miskovci (stolica boršodská) ihra-júce sa deti rozložily oheň, od ktorého sa vo veľkom vetre chytilo jedno humno. Oheň prešľahol aj na su-sedné domy a čoskoro celá ulica stála v plameni. Dvaatridsať domov a mnoho bočných stavísk pohltol rýchle sa šíriaci oheň. Šťastie bolo, že ľudský život ne-padol v obeť ohňu. Konečne aj z Miskovca dobehli ha-sičia, ktorí potom oheň lokalizovali. Ohňom zapríčinená škoda je veľká, ktorá sa len z čiastky vynahradí cestou poistenia.

Obetou pijavíc. Hrozná smrť stihla nedávno je-dneho posiaľ neznámeho robotníka. Na konci Erzsébet királyne-ului v Budapešti pri železničnom priechode policajná stráž našla v jarku jedného človeka, ktorý až po krky ležal vo vode a hrozne stonal. Nešťastného človeka vytiahli z vody a vtedy videli, že po celom tele má samé pijavice. Ponevác ho nevedeli priviesť k po-vedomiu zavolali dobrovoľných ochrancov, kým ale tito prišli robotník zomrel. Ochraní lekári ustáľili, že ne-šťastník následkom mnohých pijavíc ztratil toľko krve, že pre toto zomrel. Mrtvolu pitvali.

Preložený jarmok. Minister obchodu Franc Kos-suth dovolil, aby krajiný jarmok, ktorý sa mal vy-držiavať v Nitre dňa 17. mája, výnimečne mohol sa odbývať už dňa 13. mája.

Osožné a chytré prevedenie parcellovania.

«A Kisbirtokosok Országos Földhitelezete» «Krajiný gruntovno-úverkový ústav» do obchodného oboru svojho prevzal provodzovanie parcellovania a ku tomuto cieľu udeľovanie požíčiek. Ciele ústavu tohoto vytvárajú úžernictvo každého druhu, preto on sám nekupuje majetky ku parcellovaniu, lež na žiadosť prevezme za miernu odmenu unovaniá úplné prevedenie parcellovania (rozumie sa prácami právnyimi, mernickými a v gruntovných knihách) a k tomuto cieľu vyšle na miesto svojho splnomocneného človeka, ktorý po-stará sa o prevedenie všetkých prác miestnym požiadavkam zodpovedne. Ku cieľom parcellovania ústav ochotne povoluje požíčku do dvoch tretín ceny pri výhodných podmienkach, o čom vysvetlenie, prospekt, hlavná správa (Budapest, V., Géza-u. 2.) na žiadosť ochotne odosiela. — Výhody spoluúčinkovania ústavu sú: 1. Lacné prevedenie parcellovania. 2. Ústav nerobiac nároky na podiel osahu, kupec v tej cene dostane pozemky, v akej ich majiteľ odpredá. 3. Kupec a odpredavateľa pozbaví sa všetkých starostí parcellovania. 4. Odpredavateľ naraz v jednej sumne dostane kúpnu cenu. 5. Spoločná zodpovednosť je vytvorená. 6. Všetky útraty dávajú sa popredku. — Zvláštne výhody ústavom povolenej požíčky ku parcellovaniu: 1. Prípadný diel podlžnosti spláca sa pozadne. 2. Požíčky povolujú sa počnúc už od 300 korún. 3. Požíčka vypláca sa celkom v hotových peniazoch. 4. Listina verejného notára nenie po-trebná, potrebuje sa len lacné uhadnovrenie notárske. Ústav požíčku vypovedať nemôže.

Koniec zvydy. Juraj Halaj, detviensky gazda dňa 25. apríla pre jednu spoločnú studňu povadil sa so svojim pokrevným Matejom Mravecóm. Zo zvydy povstala bitka. Halaj chytil železné vidly a bodnul Mravecovi do boka, takže nešťastný človek zomrel.

Púť do Svätého Kríža. Pochválen Pán Ježiš Kristus! Uvádzam v známosť všetkým milým bratom našim a sestram slovenským na Anjelovompoli, v Pešti a v Novej Pešti bydliačim, že tohoto roku dňa 4. mája usporiadame púť do Svätého Kríža s nasledujúcim poriadkom: Dňa 4-ho mája ráno o 5. hodide budeme mať svätú omšu v karmelitiskom chráme u pátrov Karmelitov, po ktorej pôjde sa na západné nádražie. O pol 7-mej pohneme sa vlakom (železnicou) a povezieme sa do Dorogu. Ztadiaľto pôjdeme pešo na Tokod a po malej tu prestávke ďalej do Sv. Kríža, kde o pol 5-tej popoludní dorazíme. Do večera tohoto dňa trvá spoveď, večer ale vybavíme si pobožnosť na Kalvárii. Dňa 5-ho mája ráno bude na milostnom mieste sv. spoveď, svätá omša a kázeň. O pol 9-tej hodine pôjdeme nazad do Dorogu, ztadiaľto ale vlakom do Pešte, kde o 5-tej hodine popoludní sa navrátime. Cena železničnej karty za osobu ta i nazad je 2 koruny 80 halierov. Prihlasy ku tomuto púťu prijímajú sa do 3. mája. Hlásif sa možno u spevára Jozefa Peés v sakristii u pátrov Karmelitov na Anjelovompoli. *Jozef Peés, spevár.*

Upozornenie. Viac ráz obrátili sa už ku nám jednotlivci s tým, zdáľž je spoľahlivý ten alebo onen *ústav sprostredkujúci požičky?* — Otázka táto bude napozatým zbytočná, bo hľa my odporúčame, a síce veľmi vrele, jeden taký výborný ústav, ktorý je bezpodmienečne spoľahlivý a nadto ešte aj je nie sprostredkujúci ale *požičky sám prevádzajúci ústav*, tak že trovy prostredníctva môže si usporif ten, kto sa tu uchádza o požičku. Tento ústav je: «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézet».

HOSPODÁRSTVO.

O čeladi.

Čudné časy zijeme. Státisíce Iudu kričí o chlieb, kdežto hospodári nemôžu dostať robotníkov a sluhov. Čím viac Iudí vandruje do Ameriky, tým väčšmi ubýva počet čelade, čo robí každému veľmi veľkú starosť, lebo hospodárskych robotníkov máme s kým nahradiť, veď je chvala Bohu dosť Slovákov, ktorí radi prevezmú hospodársku prácu, ale čelad už nemá kto nahradiť. Na čelad cez celý rok máme potrebu, kdežto na hospodárskeho robotníka len dočasne.

Výsledok agitácie socialdemokratov je, že mnohí hospodári nemôžu dostať spoľahlivých robotníkov, lebo skrze kadejakých židovských furtákov pobúrený Iud ne-

chce prevziať prácu. Žiada takú mzdu, akú statkár nemôže dať bez svojej škody. Lenže tieto smutné pomery dlho trvať, nemôžu lebo robotníci spamätajú sa a uvidia, že ich socialdemokrati klamú a s radosťou prevezmú tú prácu, ktorá im poistí celoročnú výživu. Je skutočne už čas, aby sa otvorily oči omámeným robotníkom a aby sa odvrátili od tých nesvedomitých, či židovských, či národnarských chalanov, ktorí ich búria a pašmú Burič len slubuje, aby mohol zdierať úbohého robotníka, nedá mu však ničoho, kdežto to zbožie, ktoré si hospodársky robotník v čas žatvy vyrobí, viac mu je hodno ako tá cena, za ktorú ho predávajú, lebo mu poistí celoročnú výživu. Nech len probuje kúpiť tých sedem-osem metrických centov zbožia, ktoré vyrobil, potom uvidí ako mu to draho padne. Lenže mu toto nevysvetlia tí nesvedomití buriči, čo ho buntujú proti majetnej triede. Povedzme že ten robotník, ktorého tí šibali napašmali, neide do žatvy, z čoho vydrží seba a rodinu? Kde vyrobí tých 7—8 metrických centov zbožia, ktoré by bol cez žatvu dostal? Aby to dosiahol, musel by prevziať inú, možno ľahšiu prácu a musel by pri nej sporif a nesmel by ani mysleť na pálenku. Taký robotník, ktorý počúva na podlých buričov, bude mať práznu komoru a vrhne svoju rodinu do najväčšej biedy. Preto napomíname Slovákov, akožto našich krajanov, ktorých my úprimne milujeme, aby sa varovali jak socialdemokratov, tak aj jejich osvedčených spojencov národnarov. Viac razy sme im radili, aby prijuli prácu, keď je ona s poriadnou mzdou spojená. Všetko má svoje hranice. Uznať to musí jak robotník, tak aj statkár. Keď má robotník veľké požiadavky, tak prestane hospodárstvo, lebo nikto nenie blázon na svoju škodu hospodáriť. Pravda, že toto neuznajú skrz národnarov a socialdemokratov pobúrení robotníci a radšej rušia kontrakty, alebo neidu do žatvy a tak nepozostáva iné, ako najaf cudzích robotníkov, alebo prácu s mašinami odbavif. Vtedy robotníci musia uznať, že sú oklamani a že im je ten statkár o mnoho väčším priateľom, ako bársktorý židovský alebo národnarský burič.

(Dokončenie nasleduje.)

K našemu vyobrazeniu.

Predstavuje nám náš obraz židov na palube lode, ktorá vysfahovalcov za široké more preváša. Sedia oni tu v čas ku modlitbe určený, okolo krkov predpísané rúcho a na rukách remienky i odbavujú takto predpísanú im pobožnosť. Žid sa nehaňbí za svoju vieru. Kolkokrát boja sa však krestania a katolíci verejne modlif v hostinci pred jedením a po jedle, ráno i večer. Zanedbávajú Iudia svoje náboženské povinnosti, mnohokrát len preto, že sa haňbia. Kolko sveta neide ku svätej omši v nedeľu a vo sviatok! Kolko Iudu zanedbá veľkonočnú spoveď! — Nech ani v tomto ohľade neprevyšujú nás židia.

Krestania kupujte len u krestanov!

DOPISY.

Od Hronu.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážny Pán Redaktor!

Prosím o uverejnenie tohto môjho dopisu v našom milom «Krešťane».

Z Bojníc, kde som bol na návšteve, viezol som sa hore Bánskou na Handlovú a odtiaľ do Svätého Kríža. V chotári veľko-čičavšanskom nápadný mi bol jeden stroj, ktorý para hnala, i pýtam sa pohoniča, čo je to za stroj a čo tam robia?

— Tam veru kamenné uhlie hľadajú merníci šalgotarjanskej spoločnosti. To vám majú jeden náramný nebožieč, ktorý para ženie a vrtajú s ním zem. Do vyvrtanej jamy napumpujú vody a tá vymyje vyvrtanú zem a odnesie do potoka, — vysvetloval mi pohonič.

— No a odkedy trvá táto práca? Veď ja som o tom nič nepočul a len toľko viem, že v Handlovej sú uhelné bane, ktoré gróf Pálffy obrába, — hovorím ja pohoničovi.

— Hja, už aj tie vyarendovala šalgotarjanska spoločnosť a ona ich obrába. Je tomu pár rokov, čo počala táto spoločnosť kontrakty viazať s okolitými obcami a majiteľmi pozemkov z toho cieľu, že bude po uhli pátrať, ktoré je pod zemou a v tom páde ak ono na javo vynde, otvorí bane. Každá obec za to právo, že dovoli spoločnosti vo svojom chotáre vrtáť, ako to tu vidíte, obdrží od spoločnosti pár sto korún a to z roka na rok viac a viac. V páde, že v chotáre daktorej obci baňu otvorí, platíť bude obci a spolumajiteľom pozemkov od každého metrického centa štyri haliere, čo učiní veľké peniaze, s ktorými zaokryjú sa všetky výdavky obecné. Potom náš ľud dostane istú prácu a dobrý výrobok v baňach a nemusí sa tmoľiť po cudzom svete, ako dosiaľ, keď sa zjedná na leto za poľného robotníka. Tiež mnoho utrži za mlieko, za vajcia, za drúbež a za poľnohospodárske plodiny, lebo ich odpredá baňským robotníkom a úradníkom. Ja vám to pán môj neviem obšírne vysvetliť, ale učení páni, modzi nimi aj pán vyslanec Brestyenzky, hovoria, že by to malo až veľmi dobre byť a žeby tento podnik veľmi pozdvihol dobrobyt jak obcí, tak aj jednotlivých gazdov. A musí tomu tak byť, lebo všetky obce, gróf Pálffy a spolumajitelia porobili kontrakty so spoločnosťou, ba aj osvietený pán biskup tiež dovolil, čo sa týka cirkevných majetkov, len dve obce nechcú prijať podmienky šalgotarjanskej spoločnosti a nechcú s ňou kontrakt viazať. (Pohonič pomerovoval tieto dve dediny, ale ja veru zabudol som, ako sa zovú.) Hovoria, žeby utratily svoje

role, keby sa podpísaly a žeby sa im celý chotár zavalil, keby v ňom bane otvorili.

— Smiešne. To musia byť veľmi bojazliví ľudia. Nuž a druhí občania neboja sa o svoje role? A inde sa neprepadne zem, len tu? Videli by, ako je podkopaná Kremnica alebo Štiavnica a, chvala Bohu, dosiaľ sa im ešte nič nestalo. Veď vo včulajšom čase aj pod veľkými riekami stavajú tunele a nezasypú sa.

— Počul som, že tých sedliakov istí národnáriksi slabúsi z Prievidze pobúrili, aby si vraj nedali zeme maďarónom.

— To je hlúposť, grunt zostane vlastnosťou včulajšieho majiteľa, po jeho smrti ale prepadne on na zákonitých nápadníkov. To by vedieť mali tí sedliaci a nemali by sa dať za nos vodiť kroz hlúpych ľudí, ktorí sa nerozumejú takémuto obchodu. Veď tá šalgotarjanska spoločnosť pod zemou bude kopať uhlie a nebude ho siať a žať. Zato budú rásť zemiaky na poli, keď pod nimi — sám Pán Boh vie ako hlboko — uhlia budú kopať.

— Pravdu máte, pane môj, nuž ale keď tomu každý človek nerozumie.

Hľa, jeden obraz zmýšľania zaostalého ľudu. Núkajú mu kopu peňazí a on odmrští ich od seba, lebo vraj zem bý sa prepadla pod ním, keby v jeho chotáre baňu otvorili.

Cestujúci.

Rozmary a žarty.

Zle pochodil.

Istý dobytčí lekár takto rieknø svojmu novému pomocníkovi:

— Vezmite túto rúrku, naplňte ju práškom, vopchajte koňovi do pisku a fúknite tuho do rúrky.

Pomocník po desiatich minútach sa vracia so strašne kyslou tvárou.

— Nuž čože vám je? — pýta sa lekár.

— Kôň ma predbehol... on fúknul najprv — odpovedal pomocník.

On dobre vie.

— Janko, pozri na hodiny koľko je?

— Tri štvrte na dve, — povie syn bez toho, žeby bol na hodiny pozrel.

— Jako to môžeš vedieť nazpamäť? — pýta sa ho otec.

— Veď ja to dobre viem, stará mama to včera povedala, — odpovedal syn.

Presvedčil ho.

— Prosím, včera som videl jedneho vrabca stáť na hlave.

— To je nemožnosť!

— A veru stál, lenže nie na svojej, ale tam na tej soche.

Spisy redakcii zaslané.

Slovenský a maďarský a maďarský a slovenský slovník, zostavil dr. Adolf Pechány, vo dvoch sväzkoch. Oba sväzky, ktoré už boli veľmi potrebné, vydalo knižkupectvo Vilhelma Lauffera (Bratia Révai, literárna účastinárska spoločnosť.) Cena je ľavná. Každý sväzok osobito broširovaný stojí 2 koruny 50 halierov, v plátne viazaný 3 koruny 20 halierov. Obidva sväzky spolu broširované 5 korún, v plátne viazané 6 korún. Objednávky nech sa zasielajú na adresu: Révai Testvérek. Irod. Intézet r. t., Budapest, Üllői-ut 18. sz.

Spisy Mikuláša Št. Ferienčíka. I. Jedlovský učiteľ. Povešť zo života Slovákov. Turčiansky Sv. Martin. Tlačou a nákladom Knižtlačárskeho účastinárskeho spolku. 1907. Strán 184. S podobizňou autora. Cena 70 hal.

Slovenský divadelný ochotník. Sväzok XXVII. *Honorár.* veselohra vo dvoch dejstvách. Napísal Pavol Socháň. Turč. Sv. Martin. Tlačou a nákladom Knižtlač. úč. spolku. 1907. Cena 40. halierov.

Strom Serafický. Mesačník pre údov III. rádu sv. Františka a Armády sv. Kríža. Zodpovedný redaktor a majiteľ Karol Zsekó, farár jablonický (Nyitra-Jabloniec). Predplatné na celý rok 1 koruna 50 halierov. Predplatky a dopisy sa zasielajú: Redakcia «Strom Serafický» Nyitra-Jabloniec. S povolením cirkevnej vrchnosti v Ostrihome.

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok 4 koruny
na pol roka 2 koruny
na štvrt' roka 1 koruna.

Do Ameriky: Na celý rok 8 korún. — Do Pruska na celý rok 6 korún.

Tých ctených predplatiteľov, ktorí sú v Amerike alebo v Prusku a ktorí neposlali nám výšoznačené predplatné, prosíme, aby si čím skôr vyrovnali svoje predplatné podľa hore označeného vyzvania.

Odkazy redakcie.

P. J. T. P. Prosíme o odpustenie, že sme vašej žiadosti doposiaľ nevyhoveli. Mali sme veľa takých predmetov, ktoré bolo treba súrne odbaviť. V nasledujúcich číslach ale podistým uverejníme dopis.

P. B. Sz. Odpoveď príde v budúcom čísle.

Dopisovateľ. Nagyszombat. Pohoršajete sa nad dopisami posledného čísla «Slovenského Týždenníka». O týchto dopisoch treba vedieť, že si ich sami robia v redakcii. Nevidely tie ani Malacky, ani Báhoň a ani

Ompítal. Je to nesvedomité zavádzanie ľudu. Toto by mali kresťanskí obyvatelia patričných obcí nahliadnuť a najlepšie urobiť, keď proti tomu verejne protestujú.

Ceny potravných článkov.

V Budapešti, 30 apríla.

Úradne značené priemerné ceny za 100 kilogramov.
Pšenica: tiská K 17'50—18'60, peštianska K 17'15—18'25, stolno-belehradská Kor. 16'95—17'95, banátska K 17'10—17'85. — *Raž:* K 14'05—14'50. — *Jačmeň:* na krm K 13'70—14'20. — *Ovos:* prvotriedny 16'00—16'20, druhotriedny 15'70—15'95. — *Kukurica:* K 11'50—11'70
Repica: K —————. — *Proso:* K 10'00—10'50.

Múka:

č.	0	1	2	3	4	5	6
K	28'00	27'70	26'00	24'60	23'20	22'40	21'80
			č.	7	7 ¹ / ₂	8	
			K	20'00	18'00	14'00	

Drobné otruby: K 12'00, hrubé K 12'60.

Ďateľinové semä: lucerna (prima) K 130'00 do 140'00 za 120 kilogr.; Ďateľina K ———.

Zemiaky: (hornouhorské) ružové K 4'00—4'40, žlté K 4'60—5'00 za 100 kilogr.

Strova: Veľká biela fazuľa (bôb) K 17'00—18'00, tarkavá K 17'00—19'00. — *Hrach* lúpaný: K 24'00 do 42'—. — *Šošovica*, veľká čistá: K 74'00—82'00. — *Koňopné semä:* K 25'75—27'00. — *Lanové semä:* prima K —————. — *Rasca* (kmín): 85'00—87'—. — *Mak:* K 84'00—86'—. — *Ladník:* K —————. Všetko po 100 kilogr.

Koloniálny tovar: *Cukor* v klobúkoch K 75'00 do 75'50, kockový K 77'00—77'50, žltý K 75'00—75'50 za 100 kilogr.

Petrolej: Fiumánsky kríšťalový K 43'75, fiumánsky White-Star (***) K 40'75 za 100 kilogr.

Lekvár: srbský K 26'00—26'50, bosenský K 46'00 do 46'50 za 100 kilogr.

Slivy: bosenské (100 kusové) K 28'25—29'25, srbské (100 kusové) K 28'50—29'50.

Sviňská masť: budapeštianska K 153'00—154'00.

Slanina: vidiecka K 000'00—000'00, mestská 4 kusová K 125'00—126'00 za 100 kilogr.

Špiritus: Rafinovaný odanený vo veľkom K 151'50 do 152'00. Denaturalisovaný, ku priemyselným účelom jeden barill 44'00—44'50.

Vajcia: prima uhorské K 66—68, podlejšie K 65 do 66 jedna kystňa, obsahujúca 1440 kusov vajec, vo veľkom.

Maslo: k čaju K 2'50—2'60, k vareniu K 1'70—1'90, syr 25—36 h., všetko v kilogrammoch vo veľkom.

Drúbež (hydina) živá. Husy k pečeniu K 1'50 do 1'60 za kilogramm; kurence k smaženiu K 2'50—3'00 kurence k pečeniu K 3'50—3'80, sliepky na polievku K 3.80—4'50 za jeden pár.

LÁMKU, pakostnicu, reuma najbezpečnej lieči Ladový lieh. Jedna fľaška kor. 1.20. Szémann lekárnik, Hatvan.

*Posrite moje tlté lica, lica -
a som malý chlapec predsa,
to len - ktorác duša by sa nazdala:
„Kathreinerova Kneipp - sladová
káva“ živila!*

Opravdová je
len v originálnych
balíkoch s menom
Kathreiner.

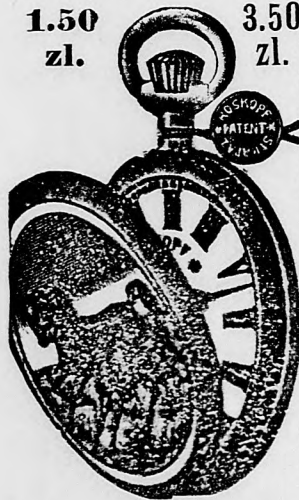
Tá silná bôbková
káva nemá sa piť
bez nemiešania!
**Kathreinerova Kneipp
sladová káva**
sa jedine dokázala
zanajlepší dôdavok,
ktorý ľahko
stravuje,
posilňuje a
zdravou
čini krv.

Deti
sa majú len na
Kathreinerovú
navykať.

Nekupujte hodiny.

Kým nevedíte náš cenník. Do-
stanete za:

**1.50
zl.**

Nikkel Roskopf hodinky	1.50
Goldin Roskopf	2.-
Strieborné Roskopf hodinky	3.-
S dvojou pokryvkou	5.-
S 3. striebornou pokryvkou	5.-
hodinky	5.-
Tenke ocelové hodinky	3.-
Americké zlatodubl. hodinky	5.50
Pôvodné Roskopf patent hod.	3.50
Pôvodné «Omega»	9.50
Strieborná panciel retiazka	1.-
14 karat. zlaté hodinky	8.50
14 karat. zlatá retiazka	10.-
14 karat. zlatý prstienok	2.-
Pendlové hodiny	2.80
So zvukom vážových zvonov	4.50
S muzikou	6.-
Kukučkové hodiny	2.50
Kuchyňské hodiny	1.20
Budič hodiny	1.20
Budič v noci so svetlom	1.50
S dvojím zvonom	1.75
Najnovšie budič hodiny so zvukom vážové, ho zvana s bŕucim strojom.	2.50

Troch rokov záruka na písme
za veci nezodpovedné vráta sa
penaze. Rozposielanie s pošto-
vou dobierkou.

Mikša Böhnel
hodinár

Viedeň, IV., Margarethen
strasse 27. (vlastný dom)

Treba pýtať s 2000 obrázkami
opatrený cenník franko a zdarma

Lacné české perie.

5 kilo nové
tmavé driapané
12 kor.
Biele mäkké.
jak páper 18
kor. — 24 kor.
Biele ako snah
mäkké ak páper, driapané 30
kor. 36 kor. Rozposielanie s
dobierkou franco; zamienenie a
naspät prijati je pod touti vnyim-
kou dovolenejšti sa poštové
útraty vynahradia. — Benedikt
Sachsel, Lobes Nr. 135 (pošta
Pilsen Cechy.)

Na predaj

je majetok v obci Gáj okres
Pakráč v Slavonii. Patrí k nemu
42 jochov, z č ho 8 jochov sú
pasienky, ostatné role. Na ma-
jetku stoja dva domy, maštal
pajta, 17 siah veľky hombar na
zbožie, chlievy pre ošipané, vo
dvore studňa. Dom sa nachodí
na najkrajšom mieste blízko
fary a školy. Predá sa so všet-
kým právom na pasienky a horu.
Cena 160 0 zl. Jozef Kiss. Gáj,
želez. stan. Polyana o. p. Anto-
novac.

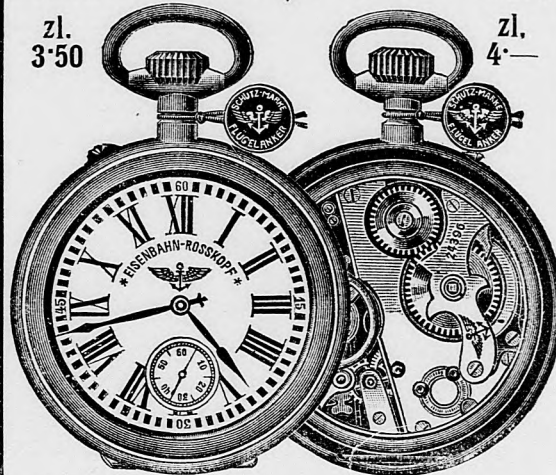
Povodné „Železničiarске-Roskopf“

Len
s tou
ochrannou

povodné
to
znamkou

zl.
3'50

zl.
4'—

Moje povodné „Železničiarске-Roskopf“ anker-remont. ho-
dinky maju 32 hodinovy, sklom pokrytý anker stroj, bežiaci
v rubintoch, email prachopevne zatvoreny platok šislic,
povodnú niklzakryvku k otvoreniu šarnívrčekom, patent
stroj k natiahnutiu s preskočením hodinkovej struny, kroz
čo vytvorené je pretiahnutie. Každé hodinky maju kompas
regulator a držia sa časa v bár akom povetri na minutu.
C. k. štátnym železnicam doposlano už vyše 10.000 kusov k
najväčšej spokojnosti.

Bez sekundových ručiek kus za 7 kor. — So sekuodo-
vými rúčkami kus za 8 kor. — Pisebná záruka na tri
roky. — Rozposielanie s poštovou dobierkou za nezod-
povedné vráta sá penaze.

MAX BÖHNEL

Súdojný prisahaný šacovník a odborný znalec.

Wien, IV., Margarethenstrasse 27.

Ziadajta si cenník s 2000 obrázkami franko a zdarma.

Pánu Max Böhnel, Wien, IV. Uctive sdelnjeme vám ze sme
s doposlányi hodinkami veľmi spokojni, chodia viborne.

S ucton

Ed. Zurek, hlavný revisor c. k. štát. železnic, Triest.

(Varuje sa padelania.)

Oznamy prijíma administracia

„KREŠTAN“

Budapest, Szentkirályi-utca 28.

Dr. FLESCH-a lieh proti lámke

jedine istý liek proti reume, lámke, boleniu rúk, nôh
Účinkuje podivne chytró a istotne. K dostaniu: v

Dr. FLESCH-a lekárni ku KORUNE Győr (Ráb) Baross-u. 26.

1/2 decilitrová fľaška na prábu 2 kor.; proti zastaralej
nemoci veľká fl. ška pre «rodnu» 5 kor. 3 malé, alebo
2 veľké fľašky pre «rodinu» posielajú sa franko.